

“Сант Марал” сан

Конрад-Аденауэр-Сан

УЛС ТӨРИЙН БАРОМЕТР №15(49), 2016 ОН 3 САР

“Сант Марал” сангаас Монголын нийгэм, улс төр, эдийн засгийн байдлын талаар олон нийтийн санал бодлын шинэ судалгааг танд толилуулж байна. Судалгаанд Улаанбаатар хот болон Ховд, Булган, Өвөрхангай, Сэлэнгэ, Сүхбаатар, Дундговь аймгуудийн 1500 иргэдийг хамрууллаа. Судалгаа нь цаг хугацааны хувьд 2016 оны 3-р сарын 11-с 3 сар 31-ны хоорондох үеийг хамарч байгаа юм. Судалгааны дүнг нийслэл хот, хөдөө харьцуулсан байдлаар харуулав.

Энэхүү судалгааг ХБНГУ-ын Конрад-Аденауэр-Сан санхүүжилсэн

Захирал

/ Лувсандэндэвийн Сумати

Эдийн засаг

Е1. Та Монголын өнөөгийн эдийн засгийн байдлыг ерөнхийд нь ямар гэж үзэж байна вэ?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Их сайн	.4	.5	.4
• Сайн	4.2	3.8	4.1
• Сайн ч биш, муу ч биш	32.2	24.9	29.1
• Муу	44.2	50.9	47.1
• Маш муу	16.5	19.1	17.6
• (Хариулаагүй)	0	0	0
• (Мэдэхгүй)	2.5	.8	1.7

Е2. Таны үзэж байгаагаар Монголын эдийн засаг ерөнхийдөө:

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Сайжирч байна	7.5	5.7	6.7
• Зогсонги байдалд байна	41.4	40.6	41.1
• Буурч байна	47.2	49.8	48.3
• (Хариулаагүй)	.4	.2	.3
• (Мэдэхгүй)	3.5	3.7	3.6

Е3. Таны бодлоор 5 жилийн дараах Монголын эдийн засгийн байдал

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Асар их сайжирсан байна	3.9	3.7	3.8
• Бага зэрэг сайжирсан байна	39.1	41.2	40.0
• Энэ түвшиндээ байна	14.9	16.9	15.8
• Бага зэрэг дордсон байна	9.4	10.2	9.7
• Нэлээд дордсон байна	3.9	5.1	4.4
• (Хариулаагүй)	.9	.3	.7
• (Мэдэхгүй)	27.9	22.6	25.6

Е4. Уул уурхайн ачаар төрийн төсөв нилээд нэмэгдсэн. Энэ төсвийн зарцуулалтын талаар та ямар бодолтой байна вэ?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
ЗГ нийгмийн бодлогыг эрчимжүүлж ядуучуудад шууд тусгах ёстой	10.7	9.1	10.0
Боловсрол, эрүүл мэнд г.м. салбаруудад хөрөнгө оруулалт нэмэгдсэнээр удаан хугацааны нийгмийн хөгжлийн төслүүд байх ёстой	35.1	36.9	35.9
Мөнгө тарааж, иргэн болгон хүртэх ёстой	8.2	8.3	8.3
Эдийн засгийн хөгжлийг дэмжсэн хөрөнгө оруулалт байх ёстой	40.0	40.6	40.3
• (Хариулаагүй)	1.4	.5	1.0
• (Мэдэхгүй)	4.6	4.6	4.6

Е5. Таны бодлоор стратегийн ордуудын хувьд Монголын болон гадаадын хөрөнгө оруулагчдын эзэмшлийн харьцаа ямар байх ёстой вэ?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• 100% Монголын	21.1	20.3	20.7
• 51% дээш Монголын	63.4	64.6	63.9
• Тэнцүү	10.0	8.5	9.3
• 51% дээш гадаадын	1.2	1.4	1.3
• 100% гадаадын	.2	0	.1
• (Мэдэхгүй)	3.8	4.3	4.0
• (Хариулаагүй)	.4	.9	.6

Е6. Монголын талын эзэмшил ямар байх ёстой вэ?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• <u>Зөвхөн төрийн</u>	40.8	40.5	40.7
• <u>Холимог –төрийн болон хувийн</u>	47.9	48.3	48.1
• <u>Зөвхөн хувийн\бизнес\</u>	4.2	4.9	4.5
• (Мэдэхгүй)	5.8	5.7	5.7
• (Хариулаагүй)	1.3	.6	1.0

Нийгмийн даатгалын тогтолцоо

Е7. Монголд Төрийн Нийгмийн Даатгалын тогтолцоо хэрэгжиж байгаа.Та энэ талаар мэдлэгтэй юу?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Тийм	60.4	57.7	59.2
• Үгүй	32.2	34.9	33.4
• (Мэдэхгүй)	7.1	7.4	7.2
• (Хариулаагүй)	.4	0	.2

Е8. Та Нийгмийн Даатгалын шимтгэл төлдөг үү?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Тийм	45.9	42.0	44.2
• Үгүй	54.1	58.0	55.8
• (Мэдэхгүй)	0	0	0
• (Хариулаагүй)	0	0	0

Е9. Хэрвээ та төлдөггүй бол, яагаад?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Тогтмол орлогогүй	27.6	24.6	26.3
• Бичиг баримтны зөрчилтэй	.2	.9	.5
• Өндөр шимтгэлтэй	1.4	1.4	1.4
• Хүсэхгүй байгаа (шаардлагагүй)	3.4	4.6	3.9
• Оюутан	4.6	9.4	6.7
• Тэтгэвэр \ тэтгэмж	15.5	15.8	15.7
• Арми	.1		.1
• Бусад (Тодруулна уу)	.7	.8	.7
• (Мэдэхгүй)	.1	.2	.1
• (Хариулаагүй)	.4	.3	.3

Е10. Хэрвээ та ажилгүй болсон тохиолдолд Ажилгүйдлийн тэтгэмж хүрэлцээтэй байна гэж бодож байна уу?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Тийм	14.4	9.9	12.5
• Үгүй	69.7	73.6	71.3
• (Мэдэхгүй)	15.9	16.1	16.0
• (Хариулаагүй)	0	.4	.2

E11. Хэрвээ та ажилгүй болсон тохиолдолд Ажилгүйдлийн тэтгэмж хүрэлцээтэй байна гэж бодож байна уу?

	Countryside	Ulan Bator	Nationwide
0 % шимтгэл төлж 0% нэмэгдэл тэтгэмж авах	52.1	36.3	45.6
10 % шимтгэл төлж 10% нэмэгдэл тэтгэмж авах	24.1	26.7	25.2
20 % шимтгэл төлж 20% нэмэгдэл тэтгэмж авах	9.0	14.7	11.3
30 % шимтгэл төлж 30% нэмэгдэл тэтгэмж авах	4.6	7.3	5.7
40 % шимтгэл төлж 40% нэмэгдэл тэтгэмж авах	.3	.7	.5
50 % шимтгэл төлж 50% нэмэгдэл тэтгэмж авах	2.8	1.1	2.1
Илүү 50% шимтгэл төлж, илүү 50% нэмэгдэл тэтгэмж авах	1.3	1.1	1.2
• (Мэдэхгүй)	5.6	8.8	6.9
• (Хариулаагүй)	.3	3.3	1.5

E12. Та тэтгэвэрт гарахдаа хангалттай мөнгө авч чадна гэж бодож байна уу?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Тийм	21.0	15.8	18.9
• Үгүй	62.1	71.8	66.1
• (Мэдэхгүй)	16.7	12.1	14.8
• (Хариулаагүй)	.3	.4	.3

E13. Та илүү тэтгэвэр авахын төлөө шимтгэлээ аль хэмжээнд илүү төлж чадах вэ?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
0 % шимтгэл төлж 0% нэмэгдэл тэтгэмж авах	50.0	38.8	45.4
10 % шимтгэл төлж 10% нэмэгдэл тэтгэмж авах	24.1	30.4	26.7
20 % шимтгэл төлж 20% нэмэгдэл тэтгэмж авах	12.8	11.0	12.1
30 % шимтгэл төлж 30% нэмэгдэл тэтгэмж авах	4.1	4.8	4.4
40 % шимтгэл төлж 40% нэмэгдэл тэтгэмж авах	2.6	2.6	2.6
50 % шимтгэл төлж 50% нэмэгдэл тэтгэмж авах	2.6	3.7	3.0
Илүү 50% шимтгэл төлж, илүү 50% нэмэгдэл тэтгэмж авах	.5	.4	.5
• (Мэдэхгүй)	3.1	7.0	4.7
• (Хариулаагүй)	.3	1.5	.8

E14. Таны бодлоор та гэмтэж бэртсэний улмаас эмчид үзүүлэх шаардлагатай бол эрүүл мэндийн даатгалын тэтгэмж хангалттай байдаг уу?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Тийм	20.5	17.2	19.2
• Үгүй	68.7	71.1	69.7
• (Мэдэхгүй)	10.8	11.7	11.2
• (Хариулаагүй)	0	0	0

E15. Та илүү эрүүл мэндийн даатгалын мөнгө авахын төлөө шимтгэлээ аль хэмжээнд илүү төлж чадах вэ?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
0 % шимтгэл төлж 0% нэмэгдэл тэтгэмж авах	57.4	41.0	50.7
10 % шимтгэл төлж 10% нэмэгдэл тэтгэмж авах	19.5	26.0	22.2
20 % шимтгэл төлж 20% нэмэгдэл тэтгэмж авах	9.7	11.0	10.3
30 % шимтгэл төлж 30% нэмэгдэл тэтгэмж авах	3.3	4.8	3.9
40 % шимтгэл төлж 40% нэмэгдэл тэтгэмж авах	1.3	1.5	1.4
50 % шимтгэл төлж 50% нэмэгдэл тэтгэмж авах	1.3	1.8	1.5
Илүү 50% шимтгэл төлж, илүү 50% нэмэгдэл тэтгэмж авах	.8	.4	.6
• (Мэдэхгүй)	6.4	12.5	8.9
• (Хариулаагүй)	.3	1.1	.6

E16. Та Монголын Нийгмийн Даатгалын тогтолцоог ерөнхийд нь яаж дүгнэх вэ?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Маш сайн	.5	.9	.7
• Сайн	25.2	21.4	23.5
• Сайн ч биш, муу ч биш	40.6	43.7	41.9
• Муу	13.9	19.1	16.1
• Маш муу	4.8	4.2	4.5
• (Мэдэхгүй)	14.8	10.2	12.8
• (Хариулаагүй)	.2	.6	.4

Эдийн Засгийн тогтолцоо

E17. 1990 онд Монгол Улс төрийн удирдлагатай, төлөвлөгөөт эдийн засгийн тогтолцооноос чөлөөт зах зээлийн эдийн засаг уруу шилжсэн. Таны бодлоор энэ шилжилтийн эерэг буюу сөрөг дагавар нь юу вэ? (ЗӨВХӨН НЭГ ХАРИУЛТТАЙ)

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
Энэ тогтолцоо ерөнхийдөө ажиллаж байна, гэхдээ хангалттай эрх чөлөө олгохгүй байна.Хувийн хэвшлийнхэнд төр илүү эрх чөлөө олгох ёстой.	23.6	24.9	24.2
Чөлөөт зах зээлийн эдийн засаг Монгол улсад сайн үйлчилж байна.Үүнийг байнгын үргэлжлүүлэх хэрэгтэй.	25.3	22.3	24.0
Энэ тогтолцоо ерөнхийдөө ажиллаж байна, Гэхдээ дэндүү их эрх чөлөөтэй байна. Төр засаг иргэд, хэрэглэгчидийн эрх ашигийг хамгаалан хувийн хэвшлийнхэний ашиг сонирхолын довтолтыг хязгаарлах хэрэгтэй	26.6	27.2	26.9
Чөлөөт зах зээлийн эдийн засаг Монгол улсад сайн үйлчилж чадаагүй. Бид буцаад төрийн удирдлагатай эдийн засаг уруу шилжих хэрэгтэй.	15.9	17.2	16.5
• (Мэдэхгүй)	7.6	7.2	7.5
• (Хариулаагүй)	.9	1.1	1.0

E18. Та ядууралтай тэмцэж, орлого багатай буюу орлогогүй хүмүүсийг дэмжихийн тулд илүү татвар төлөх үү?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Тийм	36.1	35.8	36.0
• Үгүй	53.8	47.7	51.1
• (Хариулаагүй)	9.5	15.2	12.0
• (Мэдэхгүй)	.6	1.2	.9

E19. Зарим хүмүүс төр үйл ажиллагаа явуулж байгаа хувийн компани бүрийг төрийн мэдэлд авах ёстой гэж үздэг. Таны бодлоор...

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Төр Монголын хувийн компани бүрийг мэдэлдээ авах ёстой	17.1	13.1	15.3
• Төр төрийн мэдэлдээ авахаас өөр арга хэмжээнүүдийг авах ёстой	39.4	38.6	39.1
• Төр оролцох ёсгүй	29.3	32.9	30.9
• Тохиолдлоор : (оролцсон ч болно,оролцохгүй ч байж болно)	7.4	9.7	8.4
• (Мэдэхгүй)	6.0	5.2	5.7
• (Хариулаагүй)	.8	.5	.7

E20. Хувийн компани бүрийг төрийн мэдэлд авсанаар нийгмийн тэгш бус тогтолцоо тэгшрэх үү?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Маш их	4.1	2.2	3.3
• Нилээд	17.1	15.5	16.4
• Бага зэрэг	29.1	28.9	29.0
• Огт үгүй	31.1	37.4	33.8
• (Мэдэхгүй)	17.5	15.7	16.7
• (Хариулаагүй)	1.2	.3	.8

E21. Монголд ямар эдийн засгийн тогтолцоо илүү тохиромжтой вэ? Та эдгээр тогтолцоонуудын эдийн засгийн үр ашгийг нь үнэлэнэ үү?

а. Эдийн засгийн амжилтанд хүрэх, нийгмийн баялагийн тэгш хуваарилалтын төлөө Төр хатуу дүрэм тогтоож, хувийн компаниудыг улсын мэдэлд авах ёстой.

(Ийм улсад орлогын тэгш бус байдал бага байдаг боловч олон хүн төрийн салбарт ажилладаг боловч хувь хүнд амжилтанд хүрэх боломж нь бага байдаг)

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Маш сайн	6.1	4.2	5.3
• Сайн	23.1	17.5	20.7
• Сайн ч биш, муу ч биш	24.1	26.8	25.3
• Муу	19.4	27.1	22.7
• Маш муу	12.4	13.1	12.7
• (Мэдэхгүй)	14.0	10.6	12.5
• (Хариулаагүй)	.9	.8	.9

б. Төр эдийн засагт оролцохгүй, чөлөөт (либерал) бодлого явуулж компаниудад үйл ажиллагааны бүрэн эрх чөлөөг олгох.

(Ийм улсад орлогын тэгш бус байдал их байдаг боловч хэн ч байсан хувь хүний амжилтанд хүрэхэд илүү боломжтой байдаг)

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Маш сайн	7.2	6.3	6.8
• Сайн	34.0	39.8	36.5
• Сайн ч биш, муу ч биш	25.1	30.0	27.2
• Муу	12.6	11.2	12.0
• Маш муу	3.4	2.6	3.1
• (Мэдэхгүй)	15.9	9.2	13.0
• (Хариулаагүй)	1.9	.8	1.4

с. Төр чөлөөт (либерал) бодлого явуулж, шинээр компани байгуулан үйл ажиллагааны ерөнхий чиглэлийн дүрэм боловсруулж, хэрэгжилтийг нь хянадаг.

(Ийм улсад орлогын тэгш бус байдал их байдаг, гэвч хувь хүн олон төрлийн салбараас боломж хайдаг)

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Маш сайн	9.1	6.3	7.9
• Сайн	36.7	39.8	38.1
• Сайн ч биш, муу ч биш	25.3	27.7	26.3
• Муу	9.4	11.5	10.3
• Маш муу	2.1	3.1	2.5
• (Мэдэхгүй)	15.4	10.6	13.3
• (Хариулаагүй)	2.0	.9	1.5

d. Төр эдийн засгаа дэмжихийн тулд хувийн хэвшилд мөнгө хөрөнгө оруулан, компаниудад санхүүгийн дэмжлэг олгодог.

(Ийм улсад орлогын тэгш бус байдал их байдагаас, хувь хүн гол төлөв хувийн хэвшлийн салбараас боломж хайдаг)

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Маш сайн	14.0	11.2	12.8
• Сайн	40.2	43.7	41.7
• Сайн ч биш, муу ч биш	20.5	22.8	21.5
• Муу	9.2	8.0	8.7
• Маш муу	2.5	2.5	2.5
• (Мэдэхгүй)	11.9	10.8	11.4
• (Хариулаагүй)	1.8	1.1	1.5

E22. Та засгийн газрын эдийн засгийн бодлогын талаар хэр зэрэг сэтгэл хангалуун байна вэ?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Маш их сэтгэл хангалуун	.7	.6	.7
• Нилээд сэтгэл хангалуун	11.4	10.0	10.8
• Сэтгэл хангалуун бус	59.6	57.1	58.5
• Огт сэтгэл хангалуун бус	17.9	24.0	20.5
• (Мэдэхгүй)	9.2	7.8	8.6
• (Хариулаагүй)	1.2	.5	.9

E23. “Ерөнхийдөө, Монголын иргэн болгон эдийн засгийн амжилтанд хүрэхэд тэгш бололцоотой” гэсэн үзэл бодолтой хэр зэрэг санал нийлж байна вэ?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Бүрэн нийцэж байна	22.9	20.8	22.0
• Бага зэрэг нийцэж байна	33.8	35.8	34.7
• Бараг нийцэхгүй байна	24.4	23.2	23.9
• Огт нийцэхгүй байна	12.2	15.8	13.8
• (Мэдэхгүй)	5.4	3.5	4.6
• (Хариулаагүй)	1.3	.8	1.1

Боловсрол

E24. Ядуу айлийн хүхдүүд сайн боловсрол эзэмшихийн тулд өнөөгийн нөхцөл байдал ямар байна вэ?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Маш сайн	.7	.5	.6
• Сайн	10.9	7.5	9.5
• Сайн ч биш, муу ч биш	23.4	24.3	23.8
• Муу	43.4	43.2	43.3
• Маш муу	19.4	23.2	21.1
• (Мэдэхгүй)	1.8	1.2	1.5
• (Хариулаагүй)	.4	0	.2

E25 . Таны бодлоор хүн болгоныг тэгш байдлаар дэмждэг боловсролын тогтолцоог төр батлан даах ёстой юу?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Тийм	80.6	79.4	80.1
• Үгүй	13.6	15.4	14.4
• (Мэдэхгүй)	5.2	5.2	5.2
• (Хариулаагүй)	.6	0	.3

E26. Их Сургуулиудын сургалтыг төлбөргүй болгож, хүн болгоныг сайн боловсролтой болгохын төлөө илүү татвар төлөхийг дэмжих үү?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Тийм	50.4	50.6	50.5
• Үгүй	38.5	39.7	39.0
• (Мэдэхгүй)	10.1	9.5	9.9
• (Хариулаагүй)	1.1	.2	.7

Е27. Монголын боловсролын тогтолцооны талаар Та хэр зэрэг сэтгэл хангалуун байна вэ?

	Хөдөө	Улаанбаатар	Нийт
• Маш их сэтгэл хангалуун	2.9	1.4	2.3
• Нилээн сэтгэл хангалуун	33.6	25.2	30.0
• Сэтгэл хангалуун бус	50.4	57.1	53.3
• Огт сэтгэл хангалуун бус	9.8	12.6	11.0
• (Мэдэхгүй)	2.9	3.4	3.1
• (Хариулаагүй)	.4	.3	.3